

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, 1680

22. De reuocantibus Confessiones, Et quid de testibus reuocantibus suam
testificationem? Sed supererit difficultas, an Inquisitores stare debeant
secundo dicto, etiamsi testis neget hæresim in primo ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76372](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76372)

In S. Officio imponendis. Ref. XXII. 352

8. Et tandem discutiendum est hic, an non revelantes hæreticos puniendi sint tanquam fautores? Affirmativè videtur respondendum ex Deciano *lib. 5. c. 5. n. 25.* & Pegna *in direct. p. 2. comm. 78.* quia supradictos ut fautores hæreticorum, esse de hæresi vehementer suspectos, docet Alphonsus de Castro *de just. hæret. puni. lib. 2. c. 23.* Verum personas nobiles esse tantum de hæresi leviter suspectas, docet Michaël Zanardus *in direct. Theol. p. 3. cap. 134. fol. mibi 741.*

9. At his minime suffragantibus, Antonius Sanctarellus *de hæresi cap. 9. dub. un. num. 19.* & Suarez *de fide diff. 20. sect. 4. n. 28.* qui citat Simancam, docent supradictam sententiam non esse veram, nisi aliæ adfint circumstantiæ; unde inferunt, supradictos non esse puniendos pœnis latis contra fautores hæreticorum, sed aliis pœnis ad arbitrium DD. Inquisitorum; tanquam inobedientes eorum mandatis, & ideo nisi adfint, ut dictum est, aliæ circumstantiæ, puto supradictos, neque de hæresi suspectos esse, ut præter Sanctarellum & Suarez docet Io. Rojas *singul. 3. n. 18.* ubi sic ait: Qui non denunciatur, vel revelat Inquisitori hæreticum, reparatur suspectus vehementer de hæresi secundum Alphonsum de Castro, quæ sanè conclusio maximum rigorem in se continet. Sed in hoc casu, meo iudicio, sustineri potest, si ultra scientiam & taciturnitatem prædictam cum hæretico conversatur, & ei est nimis familiaris & amicus, & tunc contra non denunciantem violenta oritur præsumptio. Ita Rojas. Vnde ex his à fortiori apparet, ut optimè notat Sanctarellus, falsam esse opinionem Pegna *in direct. p. 3. comm. 160.* asserentis uxorem non denunciantem maritum hæreticum, esse de hæresi suspectam.

10. Verum hæc opinio limitanda est in personis quæ ex officio, vel ex speciali præcepto tenentur denunciare, ut familiares, fideles, testis non deponens contra hæreticum, cum iuste ab Inquisitoribus interrogatur, &c. Vnde supradictæ personæ non denunciantes hæreticos, sunt de hæresi suspectæ, & tanquam hæreticorum fautores puniendæ. Et ita docet Sousa *in Bull. Can. c. 2. diff. 11. n. 6. & seq. Megala in 3. p. lib. 3. cap. 1. q. 2. n. 31.* Suarez *de fide, diff. 14. sect. 1. n. 6.* Sanchez *in summ. tom. 1. lib. 2. cap. 10. n. 15.* & alij penes ipsos. Vide etiam Sesse *tom. 4. decis. 474. n. 17.*

11. Nota tamen quod Castus Palom. *1. tr. 4. diff. 3. punct. 5. n. 7.* advertit multos Doctores à fautoria hæresis liberare, quando solum ex speciali præcepto, & non ratione officij, tenetur quis præstare favorem, eo quod non videatur adversus iustitiam, sed solum adversus fidem peccare in omitendo talem favorem, & ita non esse fautores hæreticorum singulares personas quibus ex officio non incumbit favere, & hæresim extirpare, docet Farinacius *de hæresi q. 182. §. 2. n. 36.* Tamen hanc sententiam contra Farinacium, & alios puro rejiciendam esse. Vnde Sousa *in aphor. Inquis. lib. 1. c. 25. n. 6. 7. & 8.* sic ait: Personæ privæ si à ministris requirantur ad favorem præstandum contra hæreticos, & cum possint auxilium præstare mittunt, fautores hæreticorum sunt. Et qui testimonium contra hæreticos ferre nolunt, aut veritatem celant, vel diminutè manifestant, cum ad veritatem dicendam ab Inquisitoribus adstringantur, fautores etiam dicuntur. Hæc Sousa *loc. cit.*

RESOL. XXII.

De revocantibus confessiones?

Et quid de testibus revocantibus suam testificationem?

Sed superest difficultas, an Inquisitores scire debeant secundo dicto, etiam si testis neget hæresim, in primo dicto confessam? Ex p. 4. tr. 7. Ref. etiam 22.

Tom. V.

§. 1. **M**iram rem docet insignis Inquisitor Didacus Canterana *in q. crim. c. 1. de hæresi n. 70.* nempe, eum qui ex intervallo confessus est, non esse tradendum Curie seculari, si confessionem suam revocavit, licet de errore non doceat; quia negari non potest, quod per hanc revocationem aliquid diminuat de fide confessionis, nisi saltem constaret ex conjecturis, quod Confessio fuerit revocata ex malitia. Vnde Iacobus Simanca *tit. 13. n. 14.* sic ait. In iudicio. S. Inquisit. quodcumque tempore, & modo reus Confessionem revocet, quamvis nec afferat causam probabilem, nec satis idoneam; admittitur tamen ejus revocatio, & si pro eo, sive contra eum, extremæ confessioni statur; hæc enim est, quæ efficit ut reus pœnitens, sive impœnitens videatur, & hoc jure utimur. Ita Simanca.

2. Sed si hæc opinio esset vera, & sequenda, haberent hæretici securum iter ad effugiendam pœnam debitam, revocando sic suam confessionem, & ideo Trevisanus *lib. 2. decis. 31. rectè* vocavit impœnitentem illum, qui confessionem jam facta illam revocat, non docto de errore; unde in tali casu semper præsumitur dolus, & malitia in reo, & sic evadit pœnas debitas. Igitur contra Canteranum dicendum est, reum revocantem suam confessionem, etiam ante reconciliationem, & non probantem errorem & causam, quare erravit, tradendum esse Curie seculari, & hanc sententiam præter Io. Rojas *de hæresi p. 2. assert. 25. n. 265.* tenet etiam Ioseph Sesse *tom. 4. decis. 472. n. 7.* Antonius Sousa *in aphor. Inquisit. lib. 2. cap. 48. n. 22.* ubi sic asserit. Impœnitens, & negativus censetur, qui hæresim confessus, factam confessionem ante adimpletam pœnitentiam revocat, non probans causam talis revocationis, & nisi respiscat, tradendus est Curie seculari. Ita ille. Vide etiam Farinacium *de hæresi q. 188. n. 75.* Verum non est negandum, quod si confessio incontinenti in præsentia iudicis fuerit revocata, non nocebit confitenti, etiam non probato errore, quia lapsu linguæ & propter errorem præsumitur facta, & incontinenti dicitur revocatio facta, si reus esset adhuc in præsentia iudicis; ut notat gloss. *in ver. incontinenti, cap. præerea, de testib.* Secus autem intra triduum, ut aliqui voluerunt. Vide DD. citatos.

3. His tamen non obstantibus, in uno casu opinionem Canteranæ libenter admitterem, nempe quando reus revocat aliqua non plenè contra illum probata, & excusandos complices affines, amicos, &c. & etiam si sint plenè probata, dummodo confessus sit & confiscatur adversus se hæresim consummatam, & alia de quibus non erat testificatus, in hoc enim casu raro relaxandus erit, quod est valde notandum pro hæreticis dimittendis, & ita docet Inquisitor San Vincente *in manuscr. cap. 5. num. 3. cap. 2. §. 6.* & ratio est, quia reus in his casibus præsumitur illas res revocare, vel celare ex metu, vel alia de causa, & non ex malitia; cum jam adversus se testificatus sit in re tam gravi, ut est hæresis formalis, &c.

4. Notandum est etiam hic obiter, quod qui de hæresi factam confessionem revocat, post adimpletam pœnitentiam ut temerarius puniendus est Inquisitoris arbitrio, & nonnunquam fustibus castigari debet, addita comminatione gravioris pœnæ, si deinceps in eandem temeritatem incidit; intellige dummodo in revocatione non persistat, nam si persistat, tradendus est ut impœnitens. Ita Sousa *in Aphor. Inquis. lib. 1. c. 48. n. 23.*

5. Sed quia dictum est de reis revocantibus suam confessionem, non injucundum erit, incidenter hic aliquid dicere de testibus revocantibus suam testificationem. Dico igitur, quod licet in aliis causis magis stetur primo dicto testis, quam secundo, ut inter alios docet Dec. *conf. 174. n. 7.* at in causis fidei speciale est, ut stetur posteriori dicto testimonio, quando verisimilius est

322 Tract. XII. De Pœnis delictorum,

ex coniecturis posteriora dicta esse uetiora, & apparerit testes non animi levitate, aut odij fomite, seu corruptione pœsumpti, sed zelo fidei dicta sua velle corrigere, & ita docet Covarr. lib. 2. var. cap. 13. num. 9. Paris. lib. 4. consil. 2. num. 78. Zanchinus de heret. cap. 14. num. 5. Dicit. Inquis. part. 3. quest. 65. & ibi Pegna comment. 114. Gundissalvus de heret. quest. 13. n. 12. & alij, quæ doctrina vera est, non solum quando testes deponunt contra se, & contra complices suos, sed etiam quando deponunt contra alios, & ideo Arelatanus de heret. notab. 13. sic asserit: Si testis dixerit unum in iudicio, & postea ex intervallo dixerit aliud in eodem iudicio, statim primo dicto, & non secundo. In crimine tamen hæresis, speciale est fidei favore, ut statim ultimo dicto, unde quamvis testis primò dixerit alium esse innocentem, si postea dicat eum hæreticum, statim ultimo dicto, quamvis utrumque fuerit iudiciale. Itaque ille.

6. Sed difficultas est, an Inquisitores debeant stare secundo dicto, etiam si testis neget hæresim in primo dicto confessam? ego ut verum fatear, mihi non displicet opinio affirmativa Simanca tit. 64. num. 59. & seq. & M. Antonij Delrij in disquis. mag. lib. 5. sect. 5. quia in iudicio servanda est æqualitas, neque in tam gravi crimine favrabilior esse debet detectio hæresis, quam liberatio innocentis, dummodo constet revocationem primi dicti factam esse non levitate, odio, aut pretio, sed zelo Catholicæ fidei, adducta etiam probabili causa revocationis, & correctionis.

7. Verum his non obstantibus, quia contraria sententia est communis, ideo ab ea non recedo cum DD. citatis, quibus addo Sanctarellum tract. de heresi, c. 38. dub. unic. num. 12. & Barbosa in collect. tom. 3. lib. 5. tit. 2. cap. 8. num. 17. Dico igitur, quod Inquisitores stare debent secundo dicto, cum in secundo dicto testis hæresim, & delictum detegit, non verò si illud neget; cum tamen in priori dicto hæresim & delictum manifestaverit, nam in tali casu priori, & non posteriori dicto erit fides habenda, quæ omnia probantur in cap. accusatus. §. licet, ibi contra & alios complices deponendo junctis verbis precedentibus tam de se, quam de aliis super facto hæresis, &c. Unde Trevilianus lib. 2. decis. 39. num. 13. asseruit, quod in causis fidei sanctum est inter duo dicta irata standum esse dicto, quod fidei favorem concernit.

RESOL. XXIII.

De Dogmatistis, & Hæresarchis, & de pœnis, quibus sunt prædicti sum puniendi.

Et an vero in penam supradictis sit neganda Eucharistia? Ex p. 4. tr. 7. Ref. etiam 23.

§. 1. **H**Os non esse tradendos Curie seculari, si signa pœnitentiæ præbeant, tradit Cantera in quest. crimin. cap. 1. de heret. num. 70. Pegna in direct. Inquis. part. 2. comment. 64. & alij, ex cap. ad abolendam, de heret. & ex cap. Berengarius, de consecrat. dist. 2. Verum affirmativam sententiam tuetur Roias de heret. part. 2. num. 339. Simanca tit. 47. num. 50. & seq. Suarez de fide disp. 23. sect. 2. num. 10. ubi hanc opinionem probat ex multis rationibus, & in hanc inclinatur Lorca in 2.2. quest. 11. art. 4. disp. 47. mem. 5. num. 7. licet in fine, asserat, quandoque conveniens esse supradictis penam mortis indulgere, & ideo hoc prudenti iudicio remittendum esse putat, Soula tamen in apbor. Inquis. lib. 1. cap. 9. num. 14. distinguit, sic enim ait: Si Dogmatista errorem suum postquam ab Inquisitoribus apprehenditur defendat, quamvis postea convertatur, non est recipiendus ad reconciliationem. Si tamen statim convertatur, & veræ conver-

sionis ferè evidentia signa ostenderit, recipi potest. Sic ille. Sint ergo DD. Inquisitores multum cauti ad hanc reconciliationem concedendam, non est enim facile credendum ex abyssis impietatis quem repente velle discedere. Unde supradictis majores pœnitentias injungant, & præcipue carceris irreversibilis, &c. & me consulente numquam tales ad reconciliationem admittant, si signa pœnitentiæ ostendant, quando jam Curie seculari tradendi sunt; vel si Regibus & Principibus, ac eorum filiis persuaserint errores, vel persuadere conati sunt. An verò in penam supradictis sit deneganda Eucharistia, asserunt Covarr. lib. 2. variar. cap. 1. num. 11. & Cantera in qq. crimin. cap. 1. de heret. num. 13. & alicubi est in praxi. Verum ista praxis & talis opinio mihi displicet, unde puto non esse denegandum sacramentum Eucharistiæ Dogmatizantibus, vel Hæresarchis, si verè pœnitentes sint; & ita docet Barbosa in collect. tom. 3. lib. 5. tit. 2. cap. 5. n. 5. Sanctarellus tract. de heresi, cap. 42. dub. an. n. 17. Simanca tit. 63. num. 7. Suarez de fide, disp. 23. sect. 2. num. 12. & Soula in Apborism. Inquis. lib. 1. cap. 10. num. 18. & colligitur ex cap. super eo, de heret. in 6. nam licet de relapsis in particulari loquatur, tamen ex identitate rationis ad omnes verè pœnitentes extenditur.

RESOL. XXIV.

De Hæreticis pœnitentibus, & de pœnis, quibus debent puniri.

Et an in aliquo casu veri pœnitentes non sint reconciliandi?

Et pro praxi adducuntur octo casus in textu hujus Resolutionis: ex Bulla Clem. VIII.

Et an hæretici, si pœnitent in ipso tabulato tradendi sint Curie seculari?

Et an, qui in tortura cum legitima ratione confessionis confitentur delictum, sit ab Inquisitoribus reconciliandi? Ex p. 4. tract. 7. Ref. etiam 24.

§. 1. **A**biuratio horum est de formali, quod alias verò pœnas audiamus dictum Io. Rojas de heret. part. 2. num. 197. & seq. ubi sic ait, Quamvis in omni iudicii parte hæreticorum conversio, & eorum confessio sit admittenda; tamen qui in limine iudicii ante accusationem confitentur, ad carcerem temporalem cum habitu pœnitentiali pro brevi tempore est condemnandus; si verò post accusationem, augenda erit pœna & pœnitentia; qui verò post publicationem testium hæreses confitentur, ad perpetuum carcerem damnandus est, quia præsumitur, quod metu probationum confitentur, & talis conversio non caret suspitione, & in omnibus casibus supradictis bona publicentur. Itaque; & Inquisitor San Vincente in manifest. cap. 2. §. 14. sic ait: [Si el Reo confesso antes de la publicacion se le da dos años, o uno de carcel y aun menos si confiesa en las primeras audiencias;] & loquitur de hæretico formali. Vide etiam Simancam in Enchirid. tit. 58. num. 7. & in Instit. Cathol. tit. 47. num. 29. & seq. Pegnam in direct. part. 3. comment. 142. & alios penes ipsos, & in cap. excommunicamus, el 2. de heret. sic habetur. Si qui autem de prædictis postquam fuerint deprehensi, redire voluerint ad agendam pœnitentiam, in perpetuo carceri damnantur, & ibi glossa cum Abbate, Butrio & aliis communiter, & hanc pœnam perpetui carceris observatam fuisse Cremonæ cum quodam hæretico pœnitente, testatur Boffius tit. de heret. num. 18. & sic etiam determinat instructio Tolerana anno 1561. cap. 41. Non nego tamen hunc perpetuum carcerem Inquisitores ex ista causa minui posse, & solum ad tempus imponere posse, ut ex multis DD.